

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

DİNLEYİCİLERİN SENFONİ ORKESTRALARI HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİNİN VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

H.Cem ÖZKAPI

Ankara

Mart,2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

DİNLEYİCİLERİN SENFONİ ORKESTRALARI HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİNİN VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

H.Cem ÖZKAPI

Danışman: Prof. Yılmaz ŞENDURUR

Ankara

Mart,2010

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

.....,In

.....

..... başlıklı tezi

..... tarihinde, jürimiz tarafından

..... Ana Bilim / Ana Sanat Dalında Yüksek

Lisans olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan:

Üye (Tez Danışmanı):

Üye :

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın oluşmasında bana yardımcı ve destek olan, lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince de öğretmenim olan çok değerli hocam Prof. Yılmaz ŞENDURUR'a, görüş ve önerileriyle araştırmama katkı sağlayan sayın hocam Yrd.Doç.Dr. Mehmet ŞEREN' e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca araştırmam süresince yardımlarını esirgemeyen sevgili eşim Elif Gonca ÖZKAPI ve oğlum Sarp Ekin ÖZKAPI' ya da teşekkürlerimi sunarım.

Hasan Cem ÖZKAPI

ÖZET

DİNLEYİCİLERİN SENFONİ ORKESTRALARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZKAPI, Hasan Cem

Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Yılmaz ŞENDURUR

Ankara-2010, 45 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Senfoni Orkestraları konserlerine giden dinleyicilerin bu konserler ve senfoni orkestrası hakkındaki görüşlerini ve beklentilerini ortaya koyarak mevcut durumu saptamak ve sonuçları değerlendirerek bazı öneriler getirmek suretiyle ilgili kurumlara yol gösterici bir kaynak oluşturmaktır.

Araştırmanın evrenini senfoni orkestraları konserlerine giden dinleyiciler, örneklemini ise Eskişehir Senfoni Orkestrası konserlerine giden dinleyiciler oluşturmaktadır. Veri toplama tekniği olarak dinleyicilere anket uygulanmıştır. Anket sonucunda elde edilen veriler SPSS 15.0 istatistik programıyla değerlendirilmiş ve bulgular yorumlanmıştır.

Bu bulgular ışığında senfoni orkestraları konserlerine giden dinleyicilerin senfoni orkestraları hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığı gözlemlenmiş, beklentilerinin karşılanarak klasik batı müziğine olan ilginin artırılması gerektiği düşünülerek bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Müzik, Klasik Müzik, Senfoni Orkestrası, Müziksel Görüş ve Beklentiler

ABSTRACT

A RESEARCH ON THE LISTENERS' IDEAS AND EXPECTATIONS ABOUT THE SYMPHONY ORCHESTRAS

ÖZKAPI, Hasan Cem

Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Yılmaz ŞENDURUR

Ankara-2010, 45 sayfa

The aim of this research is to compose a useful guidebook putting forward some proposals for related institutions by seeking the ideas and expectations of the listeners who have been to the concerts performed by Symphony Orchestras and evaluating the results of the questionnaire.

General concept of the research is consisted of the listeners of symphony orchestras and their opinions and the particular concept is based on the listeners of Eskişehir Symphony Orchestra. As a technical way to collect data, questionnaires were done to listeners. The data collected from the results of the questionnaires were evaluated with SPSS 15.0 statistics programme and also commented.

As a result it has been observed that the listeners who have been to the concerts don't have enough information about the symphony orchestras. To increase the listeners' interests about classical music and respond their expectations, some proposals have been suggested.

Keywords: Music, Classical Music, Symphony Orchestra, Musical Ideas and Expectations

İÇİNDEKİLER

Sayfa

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	1
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x

BÖLÜM I

1.1.GİRİŞ.....	1
1.1.1. Müziğin Doğuşu ve Tarihsel Gelişimi.....	1
1.1.2. Çokseslilik, Klasik Müzik ve Orkestra.....	3
1.1.3. Türkiye’de Çoksesli Batı Müziğinin Durumu.....	8
1.1.4. Müziğin İnsan Yaşamındaki Yeri, Önemi ve İşlevleri.....	10
1.1.5.Problem.....	12
1.1.6.AltProblemler.....	12
1.1.7.Amaç.....	12
1.1.8.Önem.....	12
1.1.9.Varsayımlar.....	13
1.1.10.Sınırlılıklar.....	13

BÖLÜM II

2.1. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	14
-------------------------------	----

BÖLÜM III

3.1.YÖNTEM.....	16
3.1.1.Araştırmanın Modeli.....	16
3.1.2.Evren ve Örneklem.....	16
3.1.3.Verilerin Toplanması.....	16
3.1.4.Verilerin Analizi.....	17

BÖLÜM IV

4.1.BULGULAR ve YORUM.....	18
4.1.1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerinin Değerlendirilmesi.....	18
4.1.2. Katılımcıların Görüş ve Beklentilerinin İncelenmesi.....	21

BÖLÜM V

5.1.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	34
5.1.1.Sonuç.....	34
5.1.2.Öneriler.....	35
KAYNAKÇA.....	37
EKLER.....	39
ÖZGEÇMİŞ.....	45

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı.....	18
Tablo 2. Katılımcıların mezuniyet durumuna göre dağılımı.....	18
Tablo 3. Katılımcıların mesleklere göre dağılımı.....	19
Tablo 4. Katılımcıların yaşlara göre dağılımı.....	19
Tablo 5. Katılımcıların konserleri ne sıklıkla takip ettikleri.....	20
Tablo 6. Katılımcıların konserlere kimlerle gittikleri.....	20
Tablo 7. Katılımcıların “Senfoni ve Senfoni Orkestraları hakkında yeterli bilgi sahibiyim” görüşüne katılma durumları.....	21
Tablo 8. Katılımcıların “Senfoni Orkestrasında bulunan çalgı gruplarını ve çalgıları tanıyorum” görüşüne katılma durumları.....	21
Tablo 9. Katılımcıların “Senfoni Orkestraları ile diğer orkestralar arasındaki farkı biliyorum” görüşüne katılma durumları.....	22
Tablo 10. Katılımcıların “Senfonik Orkestranın repertuarındaki eserlerin dönem farkını anlıyorum. (Barok, klasik, romantik dönem vb...)” görüşüne katılma durumları.....	22
Tablo 11. Katılımcıların “Orkestra şefinin hareketlerinin ve yaptığı işaretlerin anlamını biliyorum” görüşüne katılma durumları.....	23
Tablo 12. Katılımcıların “Senfonik konserleri dinleme adabını tam olarak biliyorum” görüşüne katılma durumları.....	23
Tablo 13. Katılımcıların “Orkestraların repertuarlarındaki eserlerin biçim farklılıklarını biliyorum.(Uvertür, konçerto, senfoni, süit, rapsodi, aya vb...)” görüşüne katılma durumları.....	24
Tablo 14. Katılımcıların “Konser duyurularının iyi yapılıp yapılmaması konserlere katılmamda etkilidir” görüşüne katılma durumları.....	24

Tablo 15. Katılımcıların “Konser binasına ulaşım rahatlığım konserlere katılmam konusunda bir rol oynar” görüşüne katılma durumları.....	25
Tablo 16. Katılımcıların “Konser saatlerinin uygunluğu konsere gitmemi etkiler” görüşüne katılma durumları.....	25
Tablo 17. Katılımcıların “Konser bileti fiyatları konsere gitmemde etkilidir” görüşüne katılma durumları.....	26
Tablo 18. Katılımcıların “Konsere gelmemde şefin veya solistin ünlü olmasının bir etkisi vardır” görüşüne katılma durumları.....	26
Tablo 19. Katılımcıların “Solistin ve şefin sempatik ya da artistik özelliklerinin olması konserlere gelmemde etkilidir” görüşüne katılma durumları.....	27
Tablo 20. Katılımcıların “Konserde yer alan solo çalgının konsere gelmemde etkisi vardır” görüşüne katılma durumları.....	27
Tablo 21. Katılımcıların “Sahnede bulunan sanatçıların güleryüzlü olması benim için önemlidir” görüşüne katılma durumları.....	28
Tablo 22. Katılımcıların “Çalınacak olan eserlerin konsere gelmemde etkisi vardır” görüşüne katılma durumları.....	28
Tablo 23. Katılımcıların “Bildiğim bir bestecinin eserinin icra edileceği bir konser bende daha fazla ilgi uyandır” görüşüne katılma durumları.....	29
Tablo 24. Katılımcıların “Senfoni Orkestralarının repertuarlarında Türk bestecilerinin eserlerini ya da Türk Müziği motiflerini içeren eserleri görmek benim için önemlidir” görüşüne katılma durumları.....	29
Tablo 25. Katılımcıların “Programlarda Türk eserleri yeterince yer alıyor” görüşüne katılma durumları.....	30
Tablo 26. Katılımcıların “Bayram, festival vb. özel günlerde halka yönelik popüler konserler yapılmasını beklerim” görüşüne katılma durumları.....	30
Tablo 27. Katılımcıların “Anlatımlı eğitim konserleri yapılması bu konserlere ilgiyi artırır” görüşüne katılma durumları.....	31

Tablo 28. Katılımcıların “Konserlere düzenli olarak katılmam klasik müzik eser dağarcığımı geliştirir” görüşüne katılma durumları.....	31
Tablo 29. Katılımcıların “Konser salonunun akustiği konserlere gelmemde bir etkindir” görüşüne katılma durumları.....	32
Tablo 30. Katılımcıların “Salonun havalandırmasının iyi yapılması konserlere katılmamda etkilidir” görüşüne katılma durumları.....	32
Tablo 31. Katılımcıların “Program hakkında bilgi veren kitapçıkların dağıtılması önemlidir” görüşüne katılma durumları.....	33

KISALTMALAR

yy. : yüzyıl

vb. : ve benzeri

C.S.O. : Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası

Prof. : Profesör

Yrd.Doç.Dr. : Yardımcı Doçent Doktor

% : Yüzde

s : Sayfa

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1.1. Müziğin Doğuşu ve Tarihsel Gelişimi

İlk insanlar sesleri avcılıkta, haberleşmede ya da çalışma sırasında vb. kullanmışlardır. Kısıtlı bir sözcük dağarcığı olan ilkel insan, gördüklerini adlandırıyordu. Duygularını, içgüdülerini ve kutsal güçlere inancını anlatmak için hemen o anda kendiliğinden düzenleniveren seslerden yararlanıyordu. Giderek müzik; çalışırken, avcılıkta ve haberleşmede olsun, ninni ya da matem şarkısında olsun ya da büyüyle karışmış bir törende olsun ilkel insanın tüm ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde ve her alanda hayatına girdi. Ve insanın akı, hayal gücü, ağzı-dili, iradesi, ciğerleri vardır ve nasıl kendi kendine konuştuysa yine aynı şekilde kendi kendine müziksel anlatılarını da bulmuştur.

İlk insanın doğa seslerini yansıtmayı, kendi sesini rüzgarın, denizin, kuşun sesine benzetmesi ezginin doğması yolundaki ilk adımlar olmuştur. Önce doğayı yansıtmak için sesini yükselten insanoğlu sonra yalnızlığını unutmak, doğa güçlerine tapınmak için mırıldanmaya başlamış, korkusunu yenmek için çığlıklar atmış, daha sonra da ruhsal değişimine göre kimi neşeli kimi hüznü ezgiler yaratmıştır(İlyasoğlu, 1999).

İlkel müzik, kabilelere ait gelenekler ve ayinlerle ilişkili olarak icra edilmiştir. Kuzey Amerika yerlileri arasında dini seremoniler, büyü, savaş başarısı ve yaraları iyileştirme konuları ile ilgili şarkılar bulunur. Büyü ve sihir müziğine konu olan cinler ve ruhlar zamanla daha az haşın tanrılar haline gelince, uzun zaman sihir ve büyü emrinde çalışan müzik de toplumca yapılandırılmış bir din müziği şeklini almış ve nihayet yavaş yavaş din alanından da sıyrılarak bağımsız bir sanat ve zevk aracı olmuştur.

İlkçağ uygarlıklarından olan Mısır' ın yaşamında ulaşılan yüksek uygarlık düzeyi müziğin de gelişmiş olduğunu düşündürmektedir. Kanıtlar, eski Mısırlıların yedi sesli gam kullandığını, koroların ünison söylediğini, arpın insan sesine dörtlü, beşli ya da oktav aralıklarla eşlik ettiğini ortaya koyuyor.

Eski Yunan' da müziksel düşüncenin gelişimini etkileyen filozofların başında Sisamlı Pythagoras(İ.Ö 5-6) gelir. Müziksel uyumu matematik formülleriyle dile getiren bu felsefeci, farklı büyüklükteki çanlarla bir skala düzeni yaratmış, bir çekiçe vurduğu çanların tınlarında bir oktav aralığının 2:1 orana, beşli aralığın 3:2 orana, dörtlünün 4:3 orana ve tam aralığın da 9:8'e eşdeğer olduğunu kanıtlamıştır. İşte bu sekizli ve dörtlü aralıklardan oluşan ses dizisi, sonraları Pythagoras gamı adıyla anılmıştır. Pythagoras'ı izleyenler bu oranları tek telden oluşan bir çalgı (monochord) üstünde denemişler, böylece tam bir müzik sisteminin doğru tonlanması (entonasyon) sağlanmıştır.

Bugün batı müziğinin dayanağı olan yedi nota dizisinin(heptatonik scala) geçmişi İ.Ö 3000 yıllarına kadar uzanır. Bu ses dizileri (modlar) adlarını ülkenin çeşitli yörelerinden alırlar. Frigya, Lidya, Dorya gibi.

Seslere ad vermeyi ilk düşünen Romalı filozof Boethius (M.S. 480-524) olmuştur. Dizideki seslerin herbirini bir harf ile adlandırmayı ilk o öne sürmüştür. Bugün bile notaların la, si, do, v.d. yerine A.B.C. v.d. diye adlandırılmaları Boethius'tan kalmadır. Notaların Do, Re, Mi, v.d. bugünkü şekliyle adlandırılmasını ilk öneren, 10. yüzyılda yaşamış bir Milanolu keşiş olan Guido d'Arezzo olmuştur. Bu adları da, bir ilahinin her bir satırının ilk hecesinden almıştır.

Köleciler toplumlar son derece uzmanlaşmış zanaatçılar üretti. Eğitimli müzisyenler de içinde olmak üzere bunların çoğu köleydi. Maden, ağaç ve taş işçiliğindeki becerilerin ve matematik bilgisinin giderek artması, yetkin müzik aletlerinin yapılmasına olanak verdi. Matematik bilgisi, boru ve tellerin boyunu ya da delik yerlerini ve çalgıların perdelerini kesin olarak belirlemeye ve hesaplamaya olanak sağladı. Çalgıların bu gelişmesiyle de insan sesi ve insan

kulağı daha kesin perdeler işitecek ve bunları yeniden üretecek şekilde eğitilebildi.

Çalgılar, çağın coşkun tınlarını sunmak üzere zenginleştirilmiştir. Yeni çalgılar icat edildiği gibi eski çalgıların da sesleri büyütülmüş, zamana göre değişikliğe uğramıştır(İlyasoğlu, 1999).

Çalgılar daha sonraki zamanlarda yalnız insan sesine eşlik etmek için ya da eksik insan sesini tamamlamak için kullanılmaz ve çalgısal müzik vokal müzikten bağımsız bir konuma kavuşur. Böylece çalgılar ve çalgı toplulukları için bestelenen müzik doğar.

Viyel, viyollerin atası sayılan telli ve yaylı çalgıların ortaçağdaki genel adıdır.10.yüzyılda organistrum denilen bir kemanın, çark ve klavye düzenekli olanıdır. Tellerin üzerine klavye kutusu oturtulmuş gitarı(düz gövdelisi) ya da lavtayı(şişkin gövdelisi) andırırdı. Gövdenin altında bir çevirme sapı vardı. Sap çevrildiğinde, içeride reçineli çark tellere sürtünerek döner, klavyeye dokununca da tellere değen dılcıklar melodik seslerin çıkmasını sağlardı(Sözer, 1986).

15.yüzyılın ikinci yarısında Tinctoris ve Glarean gibi düşünürler müziğin kozmik bir model ya da belirsiz bir bilim olmaktan çok insana özgü bir yaratma olduğunu belirtmişlerdi. Tinctoris, müzik yapmada ustalığın insan sesi ve çalgı tınısında yattığını söylerken, tartımsal müziğin de vurma ve dokunmayla ses elde edilen çalgılarla sağlandığını yazar. Bunun anlamı şudur:

“Müzik insan sesi ve çalgı seslerinden oluşan bir bütündür”(Kutluk, 1997).

1.1.2. Çokseslilik, Klasik Müzik ve Orkestra

Ortaçağ Avrupa'sında bütün düşünce ve sanat dünyası, dinin ve kilisenin nüfuzu altındadır. Din dışı halk müziği, kendi yolunda ağır bir şekilde gelişmekle birlikte, Avrupa müziğini hazırlamış olan çoksesli müzik hareketleri daima kilisede ve kilise adamları tarafından gerçekleştirilmiştir.

Batıda kilisenin müziğe akılcı hatta çıkarıcı bir şekilde yaklaşması, müziğin geleceğini çok etkilemişti. İncilin Latince sözleri ve dualar cahil halkın aklında daha kolay kalsın diye halk şarkısı ezgileri dualara uygulanınca, müzikte ilk kurumlaşma tohumları atılmış oldu. Halkın kendi yarattığı müziği kilisede duyması onu kiliseye bağlamaya yaradı. Giderek yenilik isteyen papazlar elinde, tek sesli ezgiye bir ikinci ses eklenmesine bile izin verdi kilise, ama çok sesliliği de kurallara bağladı. Dinsel müzikte çokseslilik Paris'teki Notre-Dame Katedrali'nde başlar. Notre-Dame, bu nedenle aynı zamanda tüm Avrupa çoksesli müzik devriminin ilk kalesidir.

Hristiyan dünyasında tören müziğinin biçimlenmesi ve belli bir yöntemde birleşip netliğe kavuşması Gregorius Ezgileri'nde kendini bulur.6. yüzyılda Roma'da Papa olan Aziz Gregorius o güne dek yaygınlaşmış tüm ilahileri derleyip halk ezgilerinden arındırır ve ciddi bir dinsel müzik geleneğinin yerleşmesine öncü olur. Schola Cantorum adıyla erkeklerin ve erkek çocukların eğitildiği bir müzik okulu kurar. Neuma adlı alfabe harflerinden oluşan nota imleriyle ilahileri yazdırtıp kalıcılığı sağlar.16. yüzyıla dek tüm batı müziğinin esin kaynağı olan bu ezgiler, yalın ezgi adını taşır.

Ortaçağda müzik aynı zamanda bir mücadele silahıydı da. Bu müzik sınıfsal çizgilerle bölünmüştü ve feodal toplumun sınıflarını yansıtıyordu. Köylülüğe ait bir folk müziği, bir saray müziği ve kent orta sınıfının gelişmekte olan bir müziği vardı. Bunların hepsi de müziğin gelişmesine kendine özgü ve önemli katkılarda bulundular(Finkelstein, 1996).

Orkestra çeşitli dillerde farklı şekillerde ele alınmış ancak bütün bu dillerde genel anlamda büyük çalgı topluluklarını ifade etmiştir.

Gerçek anlamıyla orkestra, 400 yıllık bir geçmişe sahiptir. İlk orkestralar opera sanatında kullanılmış, onun ilk örneği ise İtalyan besteci Monteverdi'nin 1607 yılında sahnelenen "Orfeo" operasında kullanılmıştır. Bu orkestrada yer alan 36 çalgının 20 si yaylıydı; ötekiler, 2 klavye, 2 lavta, 4 trombon, 2 org, 1 arp, 1 regal, 2 kornet, 1 flageolet, 1

boru şeklinde dağılıyordu. 17. yy. orkestralarının en tanınmış, Fransa kralı 14. Louis'nin kurduğu "Les vingtquatre violons du Roy" dur. Yaylı çalgılardan oluşan bu saray orkestrasında kimi zaman üflemeli çalgılar da kullanılıyordu(Say, 2002).

Avrupa kentlerinde saraylardaki çalgı toplulukları birbiriyle paralel gelişimler sergiler. Çalgıların seçimlerinde ortak kararlar göze çarpar. Topluluktan bir üye, genellikle kemancı, topluluğun lideri olarak seçilir. Yaşanan gelişmeler sonucu 1730-1740'lı yıllarda orkestra Avrupa'nın pek çok yerinde bir kurum olarak görülmeye başlar. Orkestra kavramı da bu dönemde yaygın olarak kullanılmaya başlar.

Temellerinin Ortaçağ'da atıldığını söyleyebileceğimiz saray orkestralarının bütün Avrupa'ya yayılışı 16. yüzyıldan itibaren başlar. Kraliyet orkestraları asillerin prestijini yansıtan önemli topluluklar olarak değerlendirilirler. Çalgı toplulukları genellikle baleler, danslar, operalar ya da daha farklı dramatik sahne eğlenceleri için veya kilisedeki törenler için kullanılmışlardır.

Fransız sarayında çalgısal müzik alanında yaşanan gelişim zamanla tüm Avrupa'ya yayılmıştır. 1653 yılında Jean Baptiste Lully²⁸ bu gelişimlerin başında yer alarak *compositeur de la musique instrumentale* görevini üstlenmiş, sarayda kurulan çalgı grubunun başına getirilmiştir.17.yüzyılın sonlarında Fransa'daki en önemli orkestra *Académie Royale de Musique*'in içinde kurulan opera orkestrasıdır. Opera orkestrasının üyeleri sıklıkla opera temsillerinden bağımsız olarak konserler vermişlerdir. 1700'lü yıllarda Paris'in hareketli bir konser yaşamı olmuş ve pek çok konser zengin kesim tarafından düzenlenmiştir.

Çalgı müziğinin biçimlenmesi sonucunu veren çalışmalar, Prens Karl'ın Bohemyalı kemancı ve besteci Johann Stamitz'i Manheim'da saray kemancılığı ve oda müziği yöneticiliği görevine getirmesi ile başlamış, Stamitz, çevresine toplanmaya başlayan müzikseverlerle birlikte, yetkili çalgıcılardan bir orkestra kurmuş, çalgı müziği yazısı ve senfonik yazı sorunları üzerine eğilmiştir. Manheim Okulunun çalgı tınıları üzerinde yaptığı araştırmalar ve buluşlar senfoniyle birlikte bir yandan da "symphonie concertante" biçimine yol açmıştır(Mimaroglu, 2006).

Saray müziğinde en büyük değişim İngiltere’de I. James döneminde (1603-1625) yaşanır. Bu dönemde Prens Henry (1610-1612) ve kardeşi Prens Charles’ın (1616-1625) korumasında müzik kurumları geliştirilir. Daha önce kurulmuş olan saray viol grubuyla genişletilerek Avrupa’da ilk defa bir yaylı çalgılar orkestrası kurulur. Bu oluşum yeni bir gelişimin habercisidir. Çalgıların ayrı ayrı küçük gruplar oluşturmalarının yerine farklı çalgıların bir arada kullanıldığı bir topluluk ortaya çıkar.

Savaşlar kraliyetin gelir düzeyinin azalmasına sebep olur. Gelir düzeyi azalan monarşinin koruyuculuk rolü de bu duruma paralel olarak azalır. Saray müzisyenleri de gelirlerini saray dışı kaynaklardan elde etme yolunu benimserler. Saray dışı kaynaklar yeni gelişen ve ticari potansiyele sahip şehirli kesimdir. Londra’da halka açık ilk konserler *tavern* adı verilen mekânlarda 1672 yılından itibaren gerçekleşir. Bu konserler günlük halk konserleri olarak başlar, önceleri ücretsiz yapılmış daha sonra paralı hale getirilmiştir.

Sanatçılar, onlara kötü davranan sanat koruyucularından kurtulduklarına belki bir bakıma sevinmişlerdi. Ama sanatçı bir tek sanat koruyucusu yerine, daha despot efendiler olan müşterileri göğüslemek zorundaydı. Yapıtlarını kârla satmak amacıyla çok düşük fiyat ödeyen araçlara kendini teslim etmek zorundaydı(Gombridge, 1992).

1810 yılına kadar tiyatro binaları konserler için kullanılmış ve gerçek anlamda ilk konser salonu Paris Konservatuarı için 1811 yılında açılmıştır. Konservatuvarın orkestrası, diğer orkestralar ve oda müziği grupları da burada konserler vermişlerdir.

1800’lü yılların başından itibaren müzik bütünüyle burjuvazinin kontrolü altında gelişim kaydeder. Böyle bir ortamda orkestraların hızla çoğaldığı ve kendine özgü nitelikleriyle farklı bir kültür oluşturduğu söylenebilir. Avrupa’daki orkestraların çoğalması beraberinde yeni çalgıların gelişimine ve varolan çalgıların geliştirilmesine katkı sağlar. 18. yüzyılın orkestraları büyük oranda sarayların ve asil kültürün bir ifadesiyken, 19. yüzyılın orkestrası halkın müzik yaşamında önemli bir kurum haline gelir. Orkestra müzisyenliği bir

meslek olarak kabul edilmeye ve diğer müzik türlerinden farklılıklarını ortaya koymaya başlar.

I. Dünya Savaşı öncesinde Londra’da koro, orkestra, solo ve oda müziği *St. James Hall, Royal Albert Hall, Crystal Palace* ve daha küçük salonlarda varlığını sürdürmüştür, ancak organize bir senfoni orkestrası henüz oluşturulmamıştır. Ucuz konserlerin başlaması beraberinde daha fazla talep oluşturduğundan yüksek ücretli müzisyenlerin sayısı artmıştır. 20. Yüzyılın başında büyük orkestraların sayısında da hızlı bir artış yaşanır. *London Symphonic Orchestra* (1904) *Royal Albert Hall Orchestra* (1905), *New Symphonic Orchestra* ve *Beecham Symphonic Orchestra* (1909) arka arkaya kurulan orkestralardır.

I. Dünya Savaşının olumsuz koşullarına rağmen 1921 yılında kurulan *Wiener Sinfonie Orchester* ve 1933 yılında oluşturulan *Wiener Symphoniker*, yaşanan siyasal ve ekonomik kriz döneminin öncü kurumları olmuşlardır. 1918’de monarşi kökenli kurumların şekil değiştirdiği Avusturya’da opera, değişimi en yakın yaşayan kurumdur. Viyana’da saray operası (*Hofoper*) olarak etkinliklerini sürdüren kurum, artık devlet operası (*Staatsoper*) olarak bir devlet kurumu haline dönüştürülür. Diğer opera kurumlarına göre *Staatsoper*, hem yerelyönetimlerin hem de devletin desteğini aldığı için finansman sıkıntısı çekmeyen bir kurum görünümündedir. *Staatsoper*’in orkestra elemanlarından oluşturulan Viyana Filarmoni Orkestrası da bu dönemde düzenli konserler vermiş ve bu konserlerde abonelik sistemi uygulanmıştır.

İlk radyo orkestrası *Berliner Funk-Orchester* 1923 yılında Almanya’da radyo yayınlarına başlar. (Bu orkestra isim değiştirerek *Rundfunk-Sinfioniorchester* adıyla günümüze kadar ulaşmıştır)

20.yüzyılda klasik müzikte iki alanda etkili bir değişim yaşanmaktadır. İlki konser salonlarının sayısının ve icra olanaklarının artması, diğeri ise buna bağlı olarak müzisyenlerin iş olanaklarında önemli bir artış yaşanmasıdır. Bu dönemde devletin sanata sağladığı destek de başka bir boyut kazanır. İngiltere’ye baktığımızda sanatta devlet destekli bir sistemin hemen savaş

sonrası kurulduğu gör÷lür. 1948 yılında çıkarılan *Local Government Act* ile İngiltere’de sanat girişimleri yerel yönetimler tarafından da desteklenmeye başlar. Böylece orkestra kurumları ve festival etkinliklerine yeni bir destek şekli sağlanmış olur.

1.1.3. Türkiye’de Çoksesli Batı Müziğinin Durumu

Türkiye’ de Cumhuriyet döneminin başındaki resmi müzik politikasının kuramsal kaynağını Ziya Gökalp’ in 1923’ te Ankara’ da yayımlanan “Türkçülüğün Esasları” adlı yapıtında ileri sürdüğü düşünceler oluşturur. Gökalp bu yapıtında Osmanlı müziğini Arap, Acem ve Bizans müziklerinin karışımı ilkel bir sanat olarak niteliyor, yeni Türk müziğinin ancak halk melodilerinin derlenip Batı müziğinin usulüne göre armonize edilmesiyle yaratılabileceğini ileri sürüyordu.

Atatürk’ ün Türk ulusal müziğine uzanan görüşü özetle şudur: Türk toplumu büyük, hızlı ve köklü bir değişim içindedir. “Osmanlı müziği” Türkiye Cumhuriyeti’ ndeki bu büyük değişimleri dile getirebilecek (terennüm edebilecek) güçte değildir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, müzikte değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bize yeni bir müzik gereklidir. Bu müzik, özünü halk müziğimizden alan çoksesli bir müzik olacaktır(Uçan,1994).

Böylece müzik alanında Batı müziğine yönelik hareketi başladı.Hilafet kaldırılınca Ankara’ ya taşınarak adı Riyaseticumhur Musiki Heyeti’ ne dönüştürülen Muzıka-yı Humayun’ un bazı üyelerinden yararlanılarak 1924’ te Musiki Muallim Mektebi açıldı ve yöneticiliğine Zeki Bey(Üngör) atandı.Ortaöğretim için gerekli olan öğretmen kadrosu yetiştirilmeye başlandı.1925’ te ilk halk türküleri derleme gezisine çıkıldı.Derlenen ezgilerin notaları defterler halinde yayımlandı.1925’ te devletin açtığı sınavla müzikçi ve öğretmen olarak yetiştirilmek üzere aralarında Ulvi Cemal Erkin’ inin de bulunduğu 10 kadar genç Paris, Berlin, Budapeşte ve Prag’a gönderildi.1926’ da Maarif Vekili Mustafa Necati’nin başkanlığında toplanan Sanayi-i Nefise

Encümeni'nin kararıyla bütün okullarda Klasik Türk Müziği eğitimi kaldırılarak yerine Batı Müziği eğitimi konuldu.

Yeni yetişen gençlerin yabancı uzmanlar gözetiminde eğitilmeleri amacıyla araştırmalar yapıldı, ilişkiler kuruldu. Özellikle Sovyetler; Dimitri Shostakovich, David Oistrakh ve Lev Oborin'le birlikte opera, bale ve orkestra sanatçılarından oluşan bir topluluk göndererek konserler ve gösteriler düzenlediler. 1935'te Türk hükümetiyle bir sözleşme imzalayan Paul Hindemith(1937' ye değin dört kez Türkiye' ye gelerek) bir öneriler ve raporlar dizisi sundu, yapılan çalışmaları denetledi ve konservatuar yönetmeliğini hazırladı.1 Kasım 1936'da da konservatuar eğitime başladı.

Aynı yıl Bela Bartok halkevlerinin davetlisi olarak Türkiye'ye geldi, Ankara' da üç konferans verdi ve A.Adnan Saygun ile birlikte Türk Halk Müziği derleme gezisine çıkarak dönüşünde “Bir Halk Müzik Arşivinin Kurulması Konusunda Öneriler” başlıklı bir rapor sundu. 1937'de en kapsamlı halk müziği derleme çalışmalarına girişildi.1938'de Musiki Muallim Mektebi bir bölüm olarak Gazi Eğitim Enstitüsü'ne bağlanarak yönetimine Alman müzikçi Eduard Zuckmayer getirildi.

Çoksesli müziğin yaygınlaştırılması hareketinde opera, müziğin en yüksek biçimi olarak kabul edilmiş ve bir Türk operasının kurulması başlıca amaç olarak ele alınmıştı. Haziran 1934'te ilk Türk operası olan Özsoy Ankara Halkevi'nde Atatürk ve İran şahının önünde seslendirildi. Özsoy'un librettosunu Atatürk'ün hazırladığı taslaklardan Münir Hayri Egeli yazmış, bestesini A. Adnan Saygun yapmıştır.

Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze değin genelde üç besteci kuşağı yetişti.20 yüzyılın ilk 10 yılı içinde doğmuş olan ve müzik devriminin düşünsel ve uygulayıcı gövdesini oluşturan ilk kuşak besteciler Batı'nın değişik konservatuarlarından yetişmiş, çeşitli müzik akımlarının etkisinde yapıt veren sanatçılardı. Aralarında önemli üslup ve anlayış farkları bulunmasına karşın onları birleştiren nitelik (değişik ölçülerde ve farklı yaklaşımlarda da olsa) özellikle halk müziğinden yararlanarak ulusal bir okul kurma çabasıydı. Bu

grubun en önemli adları Cemal Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun, Hasan Ferit Alnar ve Necil Kazım Akses Türk Beşleri diye anıldılar.

Üstün yetenekli çocuklar için çıkarılan yasa ile yurtdışındaki konservatuarlarda okuyan İdil Biret, Suna Kan, Ayla Erduran, Verda Erman, Gülay Uğurata, Ayşegül Sarıca, Güher-Süher Pekinel kardeşler, İsmail Aşan, Tunç Ünver, Hüseyin Sermet, Gülsin Onay, Gülşen Tatu vb. sanatçılar uluslararası yarışmalarda ödüller kazandılar, plaklar doldurdular. Hikmet Şimşek, Gürer Aykal, Rengim Gökmen gibi yabancı toplulukları yöneten, ödül alan, yurt içinde ve dışında plak dolduran orkestra şefleri de yetişti.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası kökeni bakımından günümüzdeki benzerleri arasında dünyanın eski müzik topluluklarından biri olan Türk senfoni orkestrasıdır. Düzenli konserleri ve turneleriyle Türkiye’de çoksesli müziğin gelişmesinde önemli rol oynamış, yurtdışında Türk bestecilerin yapıtlarını ve Türk icracıları tanıtmıştır.

1.1.4. Müziğin İnsan Yaşamındaki Yeri, Önemi ve İşlevleri

İnsan düşüncesinin ürünü olduğu kadar duygusal bir deşarj yolu da olan müzik, yaratıldığı ortamla, çağın dünya görüşü ile kısaca insan yaşamı ve toplumla, bütün diğer sanatlar gibi sıkıca bağlıdır. Müzik yoluyla bir yandan günlük yaşamın üstüne çıkıp güç kazanırken, bir yandan da birlikte yaşamının kurallarını öğreniriz.

İnsana, bütün sanatlardan daha büyük bir kolaylık ve etkileme gücüyle ulaşan müziği “seslerle düşünme, sesler aracılığı ile yaşamı duyumsama ve geliştirme yolunda insan gerçeğinin, bütün ilişkileri içinde, araştırılması ve aktarılması sanatı” olarak tanımlayabiliriz. Müzik, matematiksel bir mantık, disiplin, zamanı kullanma, susma, dialog kurma, hareket etme ve ilişkiler sanatıdır da...

Müziğin yapıtaşlarını oluşturan sesler, insanın içinde bulunduğu çevreyi oluşturan doğal, toplumsal ve kültürel öğeler arasında çok önemli bir yer tutar. Müzik insan yaşamının her evresinde yer alan bir olgudur. Anne karnındayken kalp atışlarından etkilendiği bilinen bebek doğumundan sonra müzikle doğrudan bir ilişki içine girer ve bu insanın yaşamı boyunca sürer gider.

Birey olarak insan, bebeklik döneminde ninnilerle; erken çocukluk döneminde sayışma, tekerleme, müzikli masal ve oyunlarla; geç çocukluk ve gençlik dönemlerinde türkü, şarkı, marş ve başka çeşit müziklerle yoğrulur, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde de yaşamının önemli bir bölümünü müzikle doldurur, müzikle geçirir(Uçan, 1997).

Müziğin insan yaşamında farklı işlevleri vardır. Bunlardan biri toplumsal işlevidir. Buna göre müzik bireyler, toplumsal kesimler ve toplumlar arasında tanışma, anlaşma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında önemli bir rol oynar. Bir diğeri ise kültürel işlevidir. Müziğin kültürel işlevleri arasında kültürü arttırıcı, kültürel özellikleri taşıyıcı ve kuşaktan kuşağa aktarıcı, kültürler arası ilişkileri zenginleştirici müziksel birikim ve etkinlikler yer alır.

Her müzik kurum, kuruluş ve örgütünün kendine özgü müziksel çalışmaları, müziksel etkinlikleri vardır. Bu etkinliklerin birçoğu konserdir. Bu etkinlik ve konserlerde değişik müzik adamları, çeşitli seslendirme grupları yer alır. Konserlerden bazıları bireysel, bazıları toplu, bazıları ise hem bireysel hem toplu seslendiricileri gerektirir.

İşte bu çerçevede senfoni orkestraları, çoksesli klasik batı müziği eserlerini yorumlayan ve belirli aralıklarla konser etkinlikleri planlayan ve düzenleyen, kentlerin kültürel yaşamlarında önemli bir yer tutan nitelikli müzik kurumlarıdır.

1.1.5. Problem

Şehirlerin kültürel yaşamlarında önemli bir rol oynayan senfoni orkestralarının konserlerini takip etmekte olan dinleyicilerin bu konserler ve senfoni orkestraları hakkındaki görüşleri ve beklentileri nelerdir?

1.1.6. Alt Problemler

- Dinleyicilerin kişisel özellikleri nasıldır?
- Dinleyicilerin senfoni orkestraları ve klasik müzik hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Dinleyicilerin konser etkinliklerinden beklentileri nelerdir?
- Dinleyicilerin konserlere katılımlarını etkileyen unsurlar nelerdir?

1.1.7. Amaç

Bu araştırmanın amacı dinleyicilerin; senfoni orkestralarının konserleri ve senfoni orkestraları hakkındaki görüşlerini belirlemek, bu görüşler doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlara bakarak önerilerde bulunmaktır.

1.1.8. Önem

Bu araştırma; dinleyicilerin görüşlerinin ve beklentilerinin belirlenmesi, orkestraların bu görüşleri dikkate almalarına yardımcı olması ve alanındaki az çalışmalardan biri olması bakımından önemlidir.

1.1.9. Varsayımlar

- Araştırma için belirlenen yöntemler uygundur.
- Veri toplama araçları bu araştırma için yeterince geçerli ve güvenilirlerdir.
- Verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistik analizler bu araştırmaya uygun ve güvenilirlerdir.
- Araştırmaya katılan dinleyiciler klasik müzik dinleyicisi genel profilini yansıtmaktadır.
- Araştırmada kullanılan anketlere verilen cevaplar içten ve gerçeği yansıtmaktadır.
- Araştırma için belirlenen örneklem evreni temsil etmektedir.

1.1.10. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Senfoni orkestraları ve onların konserlerine katılan dinleyicilerle,
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası'nda 2009 yılı içinde konserlere çeşitli zamanlarda katılan 92 dinleyici ile,
- Yüksek Lisans tezi için ayrılan süre ve araştırmacının sağlayabildiği maddi olanaklar ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

2.1. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bertugan ALBAYRAK(2008) “Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3. ve 4. yıl öğrencilerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının sanatsal ve akademik etkinliklerine ilişkin görüşlerini değerlendirmiştir.

Ünal İMİK(2007) “Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde toplum içerisinde farklı sosyal statülere sahip olan bireylerin, sahip oldukları sosyal statülerin müziksel beğeni ve tercihlerine olan etkilerini incelemiştir.

Kıvılcım Yıldız ŞENÜRKMEZ (2006) “Tarihsel, Toplumsal, Ekonomik ve Yasal Perspektifte Klasik Müzikte Kurumsallaşma ve Türkiye Örneği” adlı çalışmasında tarihsel ve toplumsal olguların, hukuk ve ekonomide yaşanan değişimlerle birlikte klasik müziğin kurumsallaşması üzerindeki etkilerini analiz etmiştir.

Uğur TÜRKMEN(2005) “Mesleki Müzik Okullarındaki Orkestra Derslerinde Orkestra Düzenlemeleri Yapılmış Halk Ezgilerinin Kullanılabilirliğine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Tutumları” adlı yüksek lisans tezinde halk ezgilerinin orkestra düzenlemelerine yönelik çalışmaları bulunan besteci ve eğitimcilerin eserlerinin belirlenmesine ve düzenlemelerin kullanılabilirliğine yönelik, öğretmen ve öğrenci tutumlarını ortaya koymuştur.

Yakup Alper VARİŞ(2007) “Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Orkestra ve Yönetimi Dersi Öğretim Sürecinin Betimlenmesi ve Değerlendirilmesi” adlı doktora tezinde Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları “*Orkestra ve Yönetimi*” dersinin öğretim sürecinin mevcut durumunu saptayıp değerlendirerek ve bazı önerilerde bulunarak daha işlevsel bir yapıya ve işlerliğe kavuşturulmasına katkıda bulunmuştur.

Evren YILDIZ(2001) “İlkçağlardan Başlayıp Barok Döneme Değın Müziğın Gelişimi ve Müzik-Toplum İlişkisi Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezinde ilkçağlardan barok döneme kadar olan süreçte toplumun yapısı ve toplumsal değışikliklerin müzik üzerindeki etkilerini incelemiştir.

Ömer YÖNDEM(2005) “Orkestra Şefinin Eğitimcilik Yönü ve Orkestra Psikolojisi Üzerindeki Etkileri” adlı doktora tezinde çoksesli müziğın vazgeçilmez unsuru olan orkestraların performansını ortaya çıkartan, bilgi, beceri ve tecrübesiyle çalınan eseri orkestraya öğreterek kusursuz performans için yöneten orkestra şefinin yapmış olduğu bu faaliyetlerde eğitimcilik özelliğini ortaya çıkartmaya ve bu özelliğın orkestra üzerindeki psikolojik yansımalarını irdelemeye çalışmıştır.

BÖLÜM III

3.1. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi konuları yer almaktadır.

3.1.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada dinleyicilerin görüşlerinin ve beklentilerinin belirlenmesi için “Anket Tekniği” uygulanmıştır.

3.1.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’ de bulunan senfoni orkestraları ve bu orkestraların konserlerine katılan dinleyiciler, örneklemine ise Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası dinleyicileri oluşturmaktadır.

3.1.3. Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin verilerin elde edilmesinde araştırmayla ilgili olabilecek literatür taraması yapılmış, gerek ulusal/uluslararası yazılı-basılı kaynaklar, makaleler, internet ortamı kaynaklı belgeler incelenmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak gerekli verileri toplamak üzere anket soruları hazırlanarak dinleyicilere ulaştırılmış ve içtenlikle cevaplandırmaları istenmiştir.

3.1.4. Verilerin Analizi

Anketlerde yer alan ilk bölümdeki 6 soru kişisel bilgileri, ikinci bölümde yer alan diğer 25 soru ise senfoni orkestraları hakkındaki görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

92 kişi üzerinde yürütülen bu çalışmada uygulanan ölçme aracının **Croanbach Alfa** güvenirlik katsayısı **0,87** olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuca göre, kullanılan ölçme aracı yeterli derecede güvenilir bulunmuş ve bu çalışmada kullanılmıştır.

Dinleyicilere uygulanan anketten elde edilen veriler SPSS 15.0 programı kullanılarak çözümlenmiş, frekans ve yüzde hesabına göre sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler tablolarla gösterilmiş ve bulgular yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

4.1. BULGULAR ve YORUM

4.1.1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerinin Değerlendirilmesi

Bu bölümde anketi cevaplayan katılımcıların kişisel bilgileri incelenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

	Frekans	%
Erkek	56	60,9
Kadın	36	39,1
Toplam	92	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere erkekler kadınlara oranla ankete daha fazla katılım göstermişlerdir.

Tablo 2. Katılımcıların mezuniyet durumuna göre dağılımı

	Frekans	%
İlköğretim	1	1,1
Ortaöğretim	18	19,6
Üniversite	57	62,0
Yüksek lisans	12	13,0
Doktora	4	4,3
Toplam	92	100,0

Tablo 2’ den anlaşılabacağı üzere katılımcıların büyük çoğunluğunu % 62 ile üniversite mezunları oluşturmaktadır. Onu sırasıyla % 19,6 ile ortaöğretim mezunları, % 13 ile yüksek lisans mezunları, % 4,3 ile doktora mezunları izlemektedir. İlköğretim mezunu bir kişi % 1,1’ lik bir oranla en düşük katılımı göstermektedir.

Tablo 3. Katılımcıların mesleklere göre dağılımı

	Frekans	%
Öğrenci	15	16,3
Öğretmen	28	30,4
Emekli Öğretmen	11	12,0
Mühendis	5	5,4
Doktor	3	3,3
Avukat	3	3,3
Akademisyen	2	2,2
Eczacı	4	4,3
Diğer	21	22,8
Toplam	92	100,0

Tablo 3 ankete katılan bireylerin mesleklere göre dağılımını göstermektedir. Buna göre en yüksek katılımı % 30,4 ile öğretmenler, %16,3 ile öğrenciler, % 12 ile emekli öğretmenler göstermişlerdir. “Diğer” diye belirtilen meslekler ise örneklemin % 22,8’ ini oluşturmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların yaşlara göre dağılımı

	Frekans	%
20 ve altı	7	7,6
21 - 35 yaş	30	32,6
36 - 50 yaş	31	33,7
51 - 65 yaş	24	26,1
Toplam	92	100,0

Tablo 4’ te katılımcıların yaşlara göre dağılımı görülmektedir. Buna göre en yüksek katılımı % 33,7 ile 36-50 yaş arası bireyler ve % 32,6 ile de 21-35 yaş arası bireyler oluşturmaktadır. Örneklemin % 26,1 ‘ini 51-65 yaş arası bireylerin, % 7,6’ sını da 20 yaş altı bireylerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların konserleri ne sıklıkla takip ettikleri

	Frekans	%
Her hafta	9	9,8
Ayda iki defa	16	17,4
Ayda bir defa	17	18,5
Ayda bir defadan az	50	54,3
Toplam	92	100,0

Tablo 5’ te görüldüğü gibi katılımcıların büyük çoğunluğu % 54,3 gibi bir oranla konserlere ayda bir defadan daha az katıldıklarını belirtmişlerdir. % 18,5’ lik bir oran ayda bir defa katıldıklarını söylerken, ayda iki defa katılanların oranı ise %17, 4’ tür. Her hafta konserlere gittiklerini belirtenler, katılımcıların % 9,8’ini oluşturmaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların konserlere kimlerle gittikleri

	Frekans	%
Ailemle	42	45,7
Arkadaşlarımla	40	43,5
Yalnız	10	10,9
Toplam	92	100,0

Tablo 6’ da görüldüğü üzere ankete katılanların % 45,7’ si konserlere ailesiyle birlikte gittiklerini belirtirken, arkadaşlarıyla gidenlerin oranı % 43,5’ tir. Yalnız gitmeyi tercih edenler ise ancak % 10,9’ luk bir bölümü oluşturmaktadır.

4.1.2. Katılımcıların Görüş ve Beklentilerinin İncelenmesi

Bu bölümde anketi cevaplandıran katılımcıların senfoni orkestraları hakkındaki görüş ve beklentileri gösterilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların “Senfoni ve Senfoni Orkestraları hakkında yeterli bilgi sahibiyim” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	6	6,5
Çoğunlukla	19	20,7
Kısmen	40	43,5
Az	19	20,7
Hiç	8	8,7
Toplam	92	100,0

Tablo 7’ de katılımcıların büyük bir çoğunluğu % 43,5 lik bir oranla “kısmen” diyerek senfoni ve senfoni orkestraları hakkında yeterli bilgisi olmadığını belirtmiştir. Tamamen bilgi sahibi olduğunu söyleyenlerin oranı ise % 6,5 olarak görülmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların “Senfoni Orkestrasında bulunan çalgı gruplarını ve çalgıları tanıyorum” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	7	7,6
Çoğunlukla	31	33,7
Kısmen	34	37,0
Az	16	17,4
Hiç	4	4,3
Toplam	92	100,0

Tablo 8 katılımcıların orkestra çalgıları ve çalgı gruplarını ne kadar tanıdıklarını göstermektedir. Buna göre katılımcıların % 37’ si kısmen tanıdıklarını belirtirken, % 4,3’ ü hiç tanımadığını söylemiştir. Çoğunlukla tanıdığını belirtenlerin oranı ise %33,7’ dir.

Tablo 9. Katılımcıların “Senfoni Orkestraları ile diğer orkestralar arasındaki farkı biliyorum” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	9	9,8
Çoğunlukla	17	18,5
Kısmen	39	42,4
Az	22	23,9
Hiç	5	5,4
Toplam	92	100,0

Tablo 9’ da görüldüğü üzere katılımcıların % 42,4’ ünü oluşturan büyük bir çoğunluk senfoni orkestraları ile diğer orkestralar arasındaki farkı kısmen bildiklerini belirtmişlerdir. Bu farkı hiç bilmediklerini söyleyenler ise örneklemin % 5,4’ ünü oluşturmaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların “Senfonik Orkestranın repertuarındaki eserlerin dönem farkını anlıyorum. (Barok, klasik, romantik dönem vb...)” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	1	1,1
Çoğunlukla	17	18,5
Kısmen	31	33,7
Az	24	26,1
Hiç	19	20,7
Toplam	92	100,0

Tablo 10’ da görüldüğü gibi senfonik orkestranın repertuarındaki eserlerin dönem farkını “kısmen” anladıklarını söyleyenlerin oranı % 33,7’ dir. Buna karşın “tamamen” cevabının % 1,1 lik bir oranı göstermesi dikkat çekicidir.

Tablo 11. Katılımcıların “Orkestra şefinin hareketlerinin ve yaptığı işaretlerin anlamını biliyorum” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	1	1,1
Çoğunlukla	10	10,9
Kısmen	38	41,3
Az	26	28,3
Hiç	17	18,5
Toplam	92	100,0

Tablo 11’ de katılımcıların genel olarak orkestra şefinin hareketleri ve yaptığı işaretlerin anlamlarını “kısmen” ya da “az” bildikleri görülmektedir. Örneklemin % 18,5’ i bu işaretlerin anlamını “hiç” bilmediğini belirtirken, “tamamen” bildiğini söyleyen bir kişi % 1,1’ dir.

Tablo 12. Katılımcıların “Senfonik konserleri dinleme adabını tam olarak biliyorum” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	33	35,9
Çoğunlukla	27	29,3
Kısmen	19	20,7
Az	12	13,0
Hiç	1	1,1
Toplam	92	100,0

Tablo 12’ de katılımcılar % 35,9 ile senfonik konserleri dinleme adabını “tamamen” bildiklerini belirtirken, % 29,3’ ü “çoğunlukla” ve % 20,7’ si “kısmen” diye görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 13. Katılımcıların “Orkestraların repertuarlarındaki eserlerin biçim farklılıklarını biliyorum.(Uvertür, konçerto, senfoni, süit, rapsodi, aria vb...)” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Çoğunlukla	13	14,1
Kısmen	24	26,1
Az	28	30,4
Hiç	27	29,3
Toplam	92	100,0

Tablo 13’ den anlaşıldığı üzere katılımcıların orkestra repertuarlarındaki eserlerin biçim farklılıklarını anladıklarına dair görüşe katılma durumları genellikle “az” ve “hiç” seçenekleri üzerinde yoğunlaşmıştır. “Tamamen” biliyorum şeklinde görüş belirtilmemesi üzerinde durulması gereken bir noktadır.

Tablo 14. Katılımcıların “Konser duyurularının iyi yapılıp yapılmaması konserlere katılmamda etkilidir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	23	25,0
Çoğunlukla	36	39,1
Kısmen	18	19,6
Az	11	12,0
Hiç	4	4,3
Toplam	92	100,0

Tablo 14’ de katılımcıların belirttikleri görüşlere bakıldığında, konser duyurularının iyi yapılıp yapılmaması bireylerin konserlere katılmalarında % 39,1 “çoğunlukla” ve % 25 “tamamen” rol oynadığı görülmektedir.

Tablo 15. Katılımcıların “Konser binasına ulaşım rahatlığım konserlere katılmam konusunda bir rol oynar” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	23	25,0
Çoğunlukla	31	33,7
Kısmen	21	22,8
Az	10	10,9
Hiç	7	7,6
Toplam	92	100,0

Tablo 15’ de görüldüğü gibi katılımcıların % 33,7’ si konser binasına ulaşım rahatlığının konserlere katılmasında bir rol oynadığı konusunda “çoğunlukla”, % 25’ i “tamamen”, % 22,8’ i “kısmen” şeklinde cevaplamışlardır.

Tablo 16. Katılımcıların “Konser saatlerinin uygunluğu konsere gitmemi etkiler” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	28	30,4
Çoğunlukla	34	37,0
Kısmen	15	16,3
Az	13	14,1
Hiç	2	2,2
Toplam	92	100,0

Tablo 16’ da katılımcılar, konser saatlerinin konserlere gitmede etkili olduğu görüşüne % 37 ile “çoğunlukla” ve % 30,4 ile de “tamamen” şeklinde katılım göstermişlerdir.

Tablo 17. Katılımcıların “Konser bileti fiyatları konsere gitmemde etkilidir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	13	14,1
Çoğunlukla	13	14,1
Kısmen	33	35,9
Az	17	18,5
Hiç	16	17,4
Toplam	92	100,0

Tablo 17 konser bileti fiyatlarının konsere gitmedeki etkisini göstermekte olup, katılımcıların % 35,9’ unun “kısmen” etkili olduğu yönünde görüş belirttiği görülmektedir.

Tablo 18. Katılımcıların “Konsere gelmemde şefin veya solistin ünlü olmasının bir etkisi vardır” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	9	9,8
Çoğunlukla	30	32,6
Kısmen	30	32,6
Az	15	16,3
Hiç	8	8,7
Toplam	92	100,0

Tablo 18’ de görüldüğü üzere katılımcıların % 32, 6’sı konsere gelmesinde şefin ya da solistin ünlü olmasının bir etkisi olduğu görüşüne “çoğunlukla” ve yine % 32, 6’ sının da “kısmen” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir.

Tablo 19. Katılımcıların “Solistin ve şefin sempatik ya da artistik özelliklerinin olması konserlere gelmemde etkilidir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	5	5,4
Çoğunlukla	25	27,2
Kısmen	29	31,5
Az	19	20,7
Hiç	14	15,2
Toplam	92	100,0

Tablo 19’ da katılımcıların % 31,5’ inin solistin ve şefin sempatik ya da artistik özelliklerinin olmasının konserlere gelmede etkili olduğu görüşüne “kısmen”, % 27,2’ sinin de “çoğunlukla” şeklinde katıldıkları gözlenmektedir.

Tablo 20. Katılımcıların “Konserde yer alan solo çalgının konsere gelmemde etkisi vardır” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	20	21,7
Çoğunlukla	28	30,4
Kısmen	26	28,3
Az	15	16,3
Hiç	3	3,3
Toplam	92	100,0

Tablo 20’ de katılımcıların konserlere gelmesinde konserde yer alan solo çalgının etkisi gösterilmektedir. Buna göre katılımcılar % 30,4 “çoğunlukla” ve % 28,3 “kısmen” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca %3,3 ise “hiç” etkisi olmadığını söylemiştir.

Tablo 21. Katılımcıların “Sahnedeki sanatçıların güleryüzlü olması benim için önemlidir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	17	18,5
Çoğunlukla	33	35,9
Kısmen	24	26,1
Az	15	16,3
Hiç	3	3,3
Toplam	92	100,0

Tablo 21’ de görülüyor ki; katılımcılar sahnedeki sanatçıların güleryüzlü olmasının önemine dair görüşe % 35,9 “çoğunlukla”, % 26,1 “kısmen” ve % 18,5 ise “tamamen” şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 22. Katılımcıların “Çalınacak olan eserlerin konsere gelmemde etkisi vardır” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	7	7,6
Çoğunlukla	33	35,9
Kısmen	40	43,5
Az	10	10,9
Hiç	2	2,2
Toplam	92	100,0

Tablo 22 çalınacak olan eserlerin katılımcıların konserlere gelmesindeki etkisini göstermektedir. Buna göre katılımcıların % 43,5’ i “kısmen” ve % 35,9’ u da “çoğunlukla” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 23. Katılımcıların “Bildiğim bir bestecinin eserinin icra edileceği bir konser bende daha fazla ilgi uyandırır” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	23	25,0
Çoğunlukla	47	51,1
Kısmen	18	19,6
Az	4	4,3
Toplam	92	100,0

Tablo 23’ de katılımcılar bildikleri bir bestecinin eserinin icra edileceği bir konserin onlarda daha fazla ilgi uyandıracak görüşüne % 51,1 oranında “çoğunlukla” şeklinde cevap vererek görüş belirtmişlerdir. Yanıtlar arasında “hiç” seçeneğinin olmaması da önemli bir ayrıntıdır.

Tablo 24. Katılımcıların “Senfoni Orkestralarının repertuarlarında Türk bestecilerinin eserlerini ya da Türk Müziği motiflerini içeren eserleri görmek benim için önemlidir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	18	19,6
Çoğunlukla	29	31,5
Kısmen	25	27,2
Az	11	12,0
Hiç	9	9,8
Toplam	92	100,0

Tablo 24’ de senfoni orkestralarının repertuarlarında Türk bestecilerinin eserlerini ya da Türk müziği motiflerini içeren eserleri görmenin katılımcılar açısından önemi gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların % 31,5’ i “çoğunlukla” ve % 27,2’ si de “kısmen” diyerek görüş belirtmişlerdir.

Tablo 25. Katılımcıların “Programlarda Türk eserleri yeterince yer alıyor” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Çoğunlukla	10	10,9
Kısmen	51	55,4
Az	28	30,4
Hiç	3	3,3
Toplam	92	100,0

Tablo 25’ de programlarda Türk eserlerinin yeterince yer alıp almadığına dair katılımcı görüşleri gösterilmektedir. Buna göre % 55,4’ lük bir oran “kısmen” diyerek, % 30,4 ise “az” şeklinde görüş belirtmişlerdir. “Tamamen” şeklinde hiç görüş belirtilmemesi de dikkat çekmektedir.

Tablo 26. Katılımcıların “Bayram, festival vb. özel günlerde halka yönelik popüler konserler yapılmasını beklerim” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	46	50,0
Çoğunlukla	34	37,0
Kısmen	9	9,8
Az	2	2,2
Hiç	1	1,1
Toplam	92	100,0

Tablo 26’ da görüldüğü üzere katılımcıların bayram, festival ve özel günlerde halka yönelik popüler konserler yapılması görüşüne toplamda % 87 gibi büyük bir oranda “tamamen” ve “çoğunlukla” şeklinde yanıt verdikleri gözlenmektedir.

Tablo 27. Katılımcıların “Anlatımlı eğitim konserleri yapılması bu konserlere ilgiyi artırır” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	40	43,5
Çoğunlukla	38	41,3
Kısmen	9	9,8
Az	4	4,3
Hiç	1	1,1
Toplam	92	100,0

Tablo 27’ den anlaşıldığı üzere katılımcıların % 43,5’ i anlatımlı eğitim konserleri yapılmasının bu konserlere olan ilgiyi arttıracığına dair görüşe “tamamen” şeklinde ve % 41,3’ ü de “çoğunlukla şeklinde katılmışlardır.

Tablo 28. Katılımcıların “Konserlere düzenli olarak katılmam klasik müzik eser dağarcığını geliştirir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	39	42,4
Çoğunlukla	31	33,7
Kısmen	16	17,4
Az	6	6,5
Toplam	92	100,0

Tablo 28’ de konserlere düzenli katılmanın klasik müzik eser dağarcığını geliştireceğine dair görüşe katılımcıların % 42,4’ ü “tamamen” ve % 33,7’ si “çoğunlukla” şeklinde katılımlarını belirterek örneklemin önemli bir bölümünü oluşturmuşlardır. “Hiç” seçeneğinin işaretlenmemiş olması da önemli bir bulgudur.

Tablo 29. Katılımcıların “Konser salonunun akustiği konserlere gelmemde bir etkindir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	24	26,1
Çoğunlukla	35	38,0
Kısmen	22	23,9
Az	6	6,5
Hiç	5	5,4
Toplam	92	100,0

Tablo 29’ da görülüyor ki; katılımcıların % 38’ i akustiğin konserlere katılmada etkili olup olmadığına “çoğunlukla” etkindir şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 30. Katılımcıların “Salonun havalandırmasının iyi yapılması konserlere katılmamda etkilidir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	26	28,3
Çoğunlukla	42	45,7
Kısmen	13	14,1
Az	7	7,6
Hiç	4	4,3
Toplam	92	100,0

Tablo 30’ da katılımcıların % 45,7’ si salonun havalandırmasının iyi yapılmasının konserlere katılmalarında etkili olduğu görüşüne “çoğunlukla” şeklinde katılım gösterdikleri görülmektedir.

Tablo 31. Katılımcıların “Program hakkında bilgi veren kitapçıkların dağıtılması önemlidir” görüşüne katılma durumları

	Frekans	%
Tamamen	53	57,6
Çoğunlukla	27	29,3
Kısmen	8	8,7
Az	2	2,2
Hiç	2	2,2
Toplam	92	100,0

Tablo 31’ de görüldüğü üzere program hakkında bilgi veren kitapçıkların dağıtılması önemlidir görüşüne katılımcıların çok büyük bir kesimi % 57, 6 ‘lık bir oran ile “tamamen” şeklinde katılmıştır. “Çoğunlukla” diyenlerin oranı da % 29,3’ lük bir bölümü kapsamaktadır.

BÖLÜM V

5.1. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1.1. Sonuçlar

Bu araştırmadan;

- Senfoni orkestralarının genel dinleyici profilinin üniversite mezunu bireylerden oluştuğu,
- Dinleyicilerin; yaş durumlarına bakıldığında, genç yaştakilerden ileri yaştaki insanlara kadar geniş bir yelpaze oluşturduğu,
- Konserlere düzenli olarak katılma oranının düşük olduğu, dinleyicilerin genel olarak konserlere ayda bir defadan daha az katıldıkları,
- Konserlerin, aile ya da arkadaşlarla birlikte gidilen sosyal bir etkinlik olduğu,
- Dinleyicilerin senfoni orkestraları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları,
- Dinleyicilerin orkestrada yer alan çalgılar hakkında kısmen bilgi sahibi oldukları,
- Orkestra şefinin hareketlerinin ne anlama geldiğinin bilinmediği ya da çok az bilindiği,
- Dinleyicilerin senfonik konserleri dinleme adabının gereklerini yerine getirdikleri,
- Konserlerin duyurularının iyi yapılmasının konserlere katılımında büyük oranda etkili olduğu,
- Konser binasına ulaşımın rahatlığı ve konser saatlerinin uygunluğunun dinleyiciler için önemli unsurlar olduğu,
- Konser bileti fiyatlarının dinleyicilerin konsere katılmasında çok da etkili olmadığı, (Eskişehir Senfoni Orkestrası'nın bilet fiyatlarının diğer senfoni orkestralarına göre oldukça düşük olmasının, sonucun bu şekilde çıkmasına neden olduğu düşünülebilir.)

- Konserde yer alan solistin veya şefin; ünlü, sempatik veya artistik özellikleri olmasının ve sahnedeki sanatçıların güleryüzlü olmasının dinleyici açısından önemli olduğu,
- Konserde solist olarak yer alan çalgının dinleyicinin konsere gelmesinde bir etken olduğu,
- Bildikleri eserleri ya da tanıdıkları bestecinin eserlerini dinlemenin dinleyicilere daha fazla keyif verdiği ve o konserlerin daha fazla ilgi uyandırdığı,
- Türk eserlerinin programlarda yeterince yer almadığı, dinleyicilerin Türk eserlerini programlarda daha fazla görmek istedikleri,
- Bayram, festival ve özel günlerde dinleyicilerin halka açık popüler konserler yapılmasını beklediği,
- Anlatımlı eğitim konserleri yapılmasının konserlere olan ilgiyi arttıracığı,
- Program, eserler ve besteciler hakkında bilgi veren kitapçıkların dağıtılmasının dinleyiciler için önemli olduğu,
- Konser salonunun fiziki şartlarının (akustik ve havalandırma) dinleyiciler için önemli etmenler olduğu sonuçları çıkmıştır.

5.1.2. Öneriler

Dinleyicileri senfoni orkestrası hakkında bilgi sahibi yapmak amacıyla düzenli olarak anlatımlı eğitim konserlerinin yapılması gerekmektedir. Bu anlatımlı konserlere özellikle gençlerin ve öğrencilerin gelmesi sağlanmalıdır. Bu konserlerde, orkestrada yer alan çalgıların ve çalgı gruplarının tanıtımı yapılmalı, klasik eserlerin biçimleri ve dönemleri hakkında temel bilgiler verilmeli, orkestra şefinin orkestra için önemi ve hareketlerinin orkestra üyeleri tarafından nasıl algılandığı anlatılmalı ve konser boyunca nelere dikkat edilmesi gerektiği dinleyicilere belirtilmelidir.

Konserlere katılımı arttırmak için konser duyurularının geniş kitlelere ulaşması sağlanmalıdır. Bunun için üniversite kampüslerinden alışveriş merkezlerine, kafe ve benzeri mekanlardan spor salonlarına kadar farklı yerlere konser afişleri asılabilir. Afişlerin dikkat çekici olması için çalışmalar yapılmalıdır.

Konser binasına rahat ulaşılması için belediyelerin ulaşım ağını ona göre düzenlemeleri gereklidir. Konser binalarının şehir merkezlerinde olması ya da merkez dışında olsa bile oraya ulaşım için özel otobüs seferleri konulması konserlere katılım açısından son derece faydalı olacaktır. Konser bileti fiyatlarının en düşük gelirli insanların bile gelebileceği düzeye çekilmesi gereklidir. Konserlerin her katmandan insana hitap etmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Yıllık konser programları yapılırken konserlerde yer alacak solo çalgıların eşit olarak dağılımı yapılmalıdır. Zira dinleyicilerin her birinin farklı solo enstrümanı dinlemekten keyif alabileceği hatırlanmalıdır. Dünyaca ünlü solistlerin ya da şeflerin ara ara konuk olarak davet edilmeleri, çalıcılıkları ve sempatik tavırlarıyla halkın beğenisini kazanmış sanatçıların daha sıklıkla çağrılmaları için çaba sarf edilmelidir.

Programlarda, halkın kulağında yer etmiş belli başlı klasik eserlerin ve halkın kendi kültürünün ürünü olan Türk eserlerinin yeterince yer almasına özen gösterilmelidir. Bayramlar gibi özel günlerde halka yönelik açık hava konserleri düzenlenmeli, bu konserlerin programlarında yer alan repertuarın belirtilen özel günlere uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Bu konserlerde yer alacak solistlerin halkın yakından tanıdığı popüler müzik sanatçıları olmasının faydası vardır.

Konser öncesinde, dinleyicileri bilgilendirmek için tartışmasız önemi olan kitapçıkların dağıtılması ve ücretsiz olması gerekmektedir. Ayrıca, konser salonunun akustik ortamının ve havalandırmasının iyi olması dinleyicinin memnuniyeti açısından önemli olduğundan gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

ALBAYRAK, B.(2008) **Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

BAŞ, T.(2005) **Anket Nasıl Hazırlanır-Nasıl Uygulanır-Nasıl Değerlendirilir**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

FINKELSTEIN, S.(1996) **Müzik Neyi Anlatır?** , İstanbul.

GEDİKLİ, N(1999) **Ülkemizdeki Etki ve Sonuçlarıyla Uluslararası Sanat Müziği, Müzikbilimsel Araştırmaları 2**, İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi.

GOMBRIDGE, E.H.(1992) **Sanatın Öyküsü**, İstanbul, Remzi Kitabevi.

İLYASOĞLU, E.(1999) **Zaman İçinde Müzik**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

İMİK, Ü.(2007) **Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

KAPTAN, S.(1998) **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**(11.Basım), Ankara, Tekışık Web Ofset.

KUTLUK, F.(1997) **Müziğin Tarihsel Evrimi**, İstanbul, Ceylan Matbaacılık.

MİMAROĞLU, İ.(2006) **Müzik Tarihi**(VII. Basım), İstanbul, Varlık Yayınları.

MUNCH, C.(1990) **Ben Bir Orkestra Şefiyim**, İstanbul, Afa Yayınları.

ÖZ, N. B.(2001) İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi,
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 14.

SAY, A.(2002) **Müzik Sözlüğü**, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

SÖZER, V.(1986) **Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi**, İstanbul, Remzi Kitabevi.

ŞENÜRKMEZ, K. Y.(2006) **Tarihsel, Toplumsal, Ekonomik ve Yasal Perspektifte Klasik Müzikte Kurumsallaşma ve Türkiye Örneği**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TÜRKMEN, U.(2005) **Mesleki Müzik Okullarındaki Orkestra Derslerinde Orkestra Düzenlemeleri Yapılmış Halk Ezgilerinin Kullanılabilirliğine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Tutumları**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

UÇAN, A.(1997) **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler- Yaklaşımlar**, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

VARIŞ, Y. A.(2007) **Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Orkestra ve Yönetimi Dersi Öğretim Sürecinin Betimlenmesi ve Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

YILDIZ, E.(2001) **İlkçağlardan Başlayıp Barok Döneme Değin Müziğin Gelişimi ve Müzik-Toplum İlişkisi Üzerine Bir İnceleme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

YÖNDEM, Ö.(2005) **Orkestra Şefinin Eğitimcilik Yönü ve Orkestra Psikolojisi Üzerindeki Etkileri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

EKLER

EK 1. Anket Soruları

ANKET FORMU

Değerli katılımcılar,

Bu anket, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Master Programında yapılacak olan “Dinleyicilerin Senfoni Orkestraları Hakkındaki Görüşlerinin ve Beklentilerinin İncelenmesi” konulu Yüksek Lisans tezine veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Anket, Eskişehir Senfoni Orkestrasının konserlerini takip eden siz dinleyiciler için hazırlanmış olup iki bölüm ve 31 adet sorudan oluşmaktadır. İlk bölüm sizleri tanımaya yönelik sorulardan oluşmaktadır ve elde edilen kişisel bilgileriniz sadece araştırmamda kullanılacak, başka bir kişi ya da kurumla paylaşılmayacaktır. İkinci bölüm ise konserler ve senfoni orkestralarıyla ilgili görüşlerinizi ve beklentilerinizi belirlemeye yarayan sorulardan oluşmaktadır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Saygılarımla.

H. Cem ÖZKAPI

BÖLÜM 1

1. Cinsiyetiniz

- a) Erkek
- b) Kadın

2. Mezuniyet durumunuz

- a) İlköğretim
- b) Ortaöğretim
- c) Üniversite
- d) Yüksek Lisans
- e) Doktora

3. Mesleğiniz :

4. Yaşınız:

5. Konserleri ne sıklıkla takip etmektesiniz?

- a) Her hafta
- b) Ayda iki defa
- c) Ayda bir defa
- d) Ayda bir defadan daha az

6. Konserlere kimlerle gidersiniz?

- a) Ailemle birlikte
- b) Arkadaşlarımla birlikte
- c) Yalnız

BÖLÜM 2

1. Senfoni ve Senfoni Orkestraları hakkında yeterli bilgi sahibiyim.

- a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç

2. Senfoni Orkestrasında bulunan çalgı gruplarını ve çalgıları tanıyorum.

- a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç

3. Senfoni Orkestraları ile diğer orkestralar arasındaki farkı biliyorum.

- a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç

4. Senfonik Orkestranın repertuarındaki eserlerin dönem farkını anlıyorum. (Barok, klasik, romantik dönem vb...)

- a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç

5. Orkestra şefinin hareketlerinin ve yaptığı işaretlerin anlamını biliyorum.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
6. Senfonik konserleri dinleme adabını tam olarak biliyorum.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
7. Orkestraların repertuarlarındaki eserlerin biçim farklılıklarını biliyorum.
(Uvertür, konçerto, senfoni, süit, rapsodi, aria vb...)
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
8. Konser duyurularının iyi yapılp yapılmaması konserlere katılmamda etkilidir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
9. Konser binasına ulaşım rahatlığım konserlere katılmam konusunda bir rol oynar.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
10. Konser saatlerinin uygunluğu konsere gitmemi etkiler.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
11. Konser bileti fiyatları konsere gitmemde etkilidir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
12. Konsere gelmemde şefin veya solistin ünlü olmasının bir etkisi vardır.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
13. Solistin ve şefin sepatik ya da artistik özelliklerinin olması konserlere gelmemde etkilidir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
14. Konserde yer alan solo çalgının konsere gelmemde etkisi vardır.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
15. Sahnede bulunan sanatçıların güleryüzlü olması benim için önemlidir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç

16. Çalınacak olan eserlerin konsere gelmemde etkisi vardır.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
17. Bildiğim bir bestecinin eserinin icra edileceği bir konser bende daha fazla ilgi uyandır.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
18. Senfoni Orkestralarının repertuarlarında Türk bestecilerinin eserlerini ya da Türk Müziği motiflerini içeren eserleri görmek benim için önemlidir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
19. Programlarda Türk eserleri yeterince yer alıyor.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
20. Bayram, festival vb. özel günlerde halka yönelik popüler konserler yapılmasını beklerim.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
21. Anlatımlı eğitim konserleri yapılması bu konserlere ilgiyi arttırır.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
22. Konserlere düzenli olarak katılmam klasik müzik eser dağarcığımı geliştirir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
23. Konser salonunun akustiği konserlere gelmemde bir etkendir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
24. Salonun havalandırmasının iyi yapılması konserlere katılmamda etkilidir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç
25. Program hakkında bilgi veren kitapçıkların dağıtılması önemlidir.
a) Tamamen b) Çoğunlukla c) Kısmen d) Az e) Hiç

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Eskişehir’de doğdu. 1991’de Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’ne girdi ve keman eğitimine H.Sami Mumcu ile başladı. 1995 yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi’ne girdi. Burada çalışmalarına Prof. Yılmaz Şendurur ile devam etti. Gazi Oda Orkestrası bünyesinde Türkiye’nin çeşitli üniversitelerinde solo ve orkestra elemanı olarak konserler verdi. 1999 yılında birincilikle mezun olduktan sonra aynı yıl Gazi Üniversitesi master programını kazandı ve Prof. Yılmaz Şendurur ile çalışmalarını sürdürdü. Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde keman öğretmenliği yaptı. Prof. Mihail Aranoviç Gotsdiner’in masterclass kursuna katıldı. 2001 yılında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası üyesi olarak göreve başladı ve ayrıca solist olarak konser verdi. Halen aynı kurumda keman sanatçılığı görevini sürdürmektedir.